Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (štvrtá rozšírená komora)

z 20. decembra 2023 *

„Mimozmluvná zodpovednosť – Štátna pomoc – Štátna pomoc udelená talianskymi orgánmi v prospech Banca Tercas – Rozhodnutie vyhlasujúce štátnu pomoc za nezlučiteľnú s vnútorným trhom – Premlčanie – Pokračujúca ujma – Čiastočná neprípustnosť – Dostatočne závažné porušenie právnej normy, ktorej cieľom je priznať práva fyzickej osobe – Príčinná súvislosť“

Vo veci T-415/21,

Banca Popolare di Bari SpA, so sídlom v Bari (Taliansko), v zastúpení: A. Zoppini, G. M. Roberti, I. Perego, G. Parisi a D. Gallo, advokáti,

žalobkyňa,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: L. Flynn, I. Barcew, A. Bouchagiar a D. Recchia, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

VŠEOBECNÝ SÚD (štvrtá rozšírená komora),

v zložení: predseda komory R. da Silva Passos, sudcovia S. Gervasoni, N. Półtorak (spravodajkyňa), I. Reine a T. Pynnä,

tajomník: V. Di Bucci,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na to, že účastníci konania nepredložili návrh na nariadenie pojednávania v lehote troch týždňov od doručenia oznámenia o skončení písomnej časti konania, a keďže sa na základe článku 106 ods. 3 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu rozhodlo, že o žalobe sa rozhodne bez ústnej časti konania,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: taliančina.

Rozsudok

1 Žalobou, ktorá je založená na článku 268 ZFEÚ sa žalobkyňa, Banca Popolare di Bari SpA, domáha náhrady ujmy, ktorú mala utrpieť v dôsledku prijatia rozhodnutia Komisie (EÚ) 2016/1208 z 23. decembra 2015 o štátnej pomoci SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN), ktorú Taliansko poskytlo banke Banca Tercas (Ú. v. EÚ L 203, 2016, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Tercas“).

Okolnosti predchádzajúce sporu

2 Dňa 30. apríla 2012 rozhodlo Ministerstvo hospodárstva a financií Talianska na návrh Banca d’Italia, ktorá v Banca Tercas (ďalej len „Tercas“) zistila nezrovnalosti, o zavedení nútenej správy nad bankou Tercas.

3 V októbri 2013, po preskúmaní rôznych možností, začal správca, ktorého vymenovala Banca d’Italia, na výkon nútenej správy rokovania so žalobkyňou, ktorá vyjadrila svoj záujem o upísanie vkladu na zvýšenie kapitálu banky Tercas pod podmienkou, že sa vykoná hĺbkový audit banky Tercas a že Fondo interbancario di tutela dei depositi (Medzibankový fond na ochranu vkladov, Taliansko) (ďalej len „FITD“) v plnom rozsahu pokryje kapitálový deficit tejto banky.

4 Dňa 28. októbra 2013, na základe žiadosti správcu na výkon nútenej správy banky Tercas, rozhodol riadiaci výbor FITD o udelení podporných opatrení v prospech banky Tercas, ktoré schválila Banca d’Italia.

5 Dňa 18. marca 2014 sa FITD rozhodol pozastaviť plánovaný zásah z dôvodu nezhody, ktorá vznikla medzi odborníkmi FITD a odborníkmi žalobkyne. Tento spor bol následne vyriešený v rozhodcovskom konaní.

6 Riadiaci výbor a správna rada FITD sa rozhodli 30. mája 2014 zasiahnuť v prospech banky Tercas.

7 Dňa 7. júla 2014 Banca d’Italia povolila zásah FITD v prospech banky Tercas. Uvedený zásah predpokladal tri opatrenia, a to po prvé príspevok vo výške 265 miliónov eur určený na pokrytie kapitálového deficitu banky Tercas, po druhé záruku vo výške 35 miliónov eur určenú na pokrytie úverového rizika spojeného s určitými expozíciami banky Tercas a po tretie záruku vo výške 30 miliónov eur určenú na pokrytie nákladov vyplývajúcich z toho, ako bude vyššie uvedené prvé opatrenie kvalifikované na daňové účely.

8 Správca na výkon nútenej správy banky Tercas po dohode s Banca d’Italia zvolal na 27. júla 2014 valné zhromaždenie akcionárov banky Tercas, aby akcionári mohli rozhodnúť o čiastočnom pokrytí strát zistených počas nútenej správy a zvýšení kapitálu, ktoré bolo vyhradené pre vklad zo strany žalobkyne. Toto zvýšenie základného imania sa uskutočnilo v ten istý deň.

9 Dňa 1. októbra 2014 bolo prijaté rozhodnutie o ukončení nútenej správy banky Tercas a žalobkyňa vymenovala nové orgány tejto banky.

10 V decembri 2014 žalobkyňa uskutočnila zvýšenie základného imania emisiou nových akcií. Zvýšenie kapitálu slúžilo na zvýšenie pomerov vlastného imania žalobkyne, ktorá pociťovala vplyv nadobudnutia banky Tercas a jej dcérskej spoločnosti, Banca Caripe SpA (ďalej len „Caripe“).

11 V marci 2015 upísala žalobkyňa nový vklad, ktorým zvýšila kapitál banky Tercas, na účely vyrovnania sa so stratami vykázanými vo štvrtom štvrťroku 2014, pokrytia nákladov na reštrukturalizáciu v rokoch 2015 a 2016 a zlepšenia pomerov vlastného imania banky Tercas.

12 Listom z 27. februára 2015 Európska komisia informovala Taliansku republiku o svojom rozhodnutí začať konanie podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ v súvislosti so zásahom FITD v prospech banky Tercas.

13 Dňa 23. decembra 2015 Komisia prijala rozhodnutie Tercas.

14 V tomto rozhodnutí Komisia dospela k záveru, že zásah FITD, ktorý Banca d'Italia povolila 7. júla 2014 v prospech banky Tercas, ktorej všetky aktíva sú od 1. októbra 2014 v držbe žalobkyne, predstavuje štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom, ktorú musí Talianska republika od jej príjemcu vymáhať.

15 Dňa 4. februára 2016 FITD uskutočnil „dobrovoľný" zásah v prospech banky Tercas a 14. júla 2016 došlo k zlúčeniu banky Tercas a žalobkyne.

16 Rozsudkom z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), ktorý bol potvrdený rozsudkom Súdneho dvora z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i. (C-425/19 P, EU:C:2021:154), Všeobecný súd zrušil rozhodnutie Tercas.

17 Žalobkyňa listom z 28. apríla 2021 požiadala Komisiu podľa článku 46 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie o náhradu škody, ktorá jej údajne vznikla v dôsledku prijatia rozhodnutia Tercas, pričom požadovala vyplatenie náhrady škody v sume 228 miliónov eur.

18 Dňa 11. mája 2021 túto žiadosť Komisia zamietla.

Návrhy účastníkov konania

19 Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd:

– uložil Európskej únii, v zastúpení Komisiou, povinnosť zaplatiť jej náhradu škody v sume 280 miliónov eur alebo subsidiárne 203 miliónov eur ako náhradu údajne spôsobenej majetkovej ujmy, ako aj náhradu škody v sume, ktorá zodpovedá údajne spôsobenej nemajetkovej ujme, a to z dôvodu prijatia rozhodnutia Tercas,

– uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania.

20 Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:

– zamietol žalobu ako zjavne neprípustnú,

– subsidiárne zamietol žalobu ako nedôvodnú,

– uložil žalobkyni povinnosť nahradiť trovy konania.

Právny stav

O prípustnosti

21 Komisia vzniesla námietku neprípustnosti podľa článku 130 ods. 1 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu. Tvrdí, že žaloba o náhradu škody je podľa článku 46 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie premlčaná. Podľa judikatúry, najmä rozsudku z 28. februára 2013, Inalca a Cremonini/Komisia (C-460/09 P, EU:C:2013:111, bod 47 a citovaná judikatúra), premlčacia doba nároku uplatneného žalobou o určenie mimozmluvnej zodpovednosti začína plynúť, ak sú splnené všetky podmienky, ktorým podlieha povinnosť náhrady škody, najmä ak bola ujma, ktorá sa má nahradiť, konkretizovaná.

22 Komisia v podstate tvrdí, že deň oznámenia prijatia rozhodnutia Tercas, ktoré bolo zverejnené prostredníctvom komunikácie inštitúcií 23. decembra 2015 a ktoré v nasledujúcich dňoch prevzala tlač, predstavuje okamih, kedy bola údajná ujma konkretizovaná. V dôsledku toho, keďže začiatok plynutia päťročnej premlčacej doby pripadol na 23. december 2015, táto doba uplynula 23. decembra 2020 a žaloba o náhradu škody je premlčaná, keďže žiadosť o vyplatenie náhrady škody bola podaná 28. apríla 2021.

23 Okrem toho Komisia tvrdí, že údajná ujma nemá charakter priebežne vznikajúcej, pokračujúcej ujmy. Podľa judikatúry a najmä rozsudku z 19. apríla 2007, Holcim (Deutschland)/Komisia (C-282/05 P, EU:C:2007:226, bod 35), priebežne vznikajúca povaha ujmy vyžaduje, aby sa zväčšovala úmerne s plynutím času. Aj keď sa údajne spôsobená ujma mohla časom zväčšovať, toto prípadné zväčšenie nebolo úmerné uplynutému času. Ujma tvrdená žalobkyňou mala naopak okamžitý charakter.

24 Preto žiadosť o náhradu škody, ktorú predložila Komisii 28. apríla 2021, nemožno kvalifikovať ako úkon, ktorý by prerušil plynutie premlčacej doby.

25 V tejto súvislosti Komisia uvádza, že okamih konkretizácie údajnej ujmy sa zhoduje s dátumom účinnosti úkonu, ktorým sa vnútroštátnymi orgánmi vymáha štátna pomoc, ako je uvedené v rozhodnutí Tercas. Podľa názoru Komisie je to práve rozhodnutie Tercas, ktoré je príčinou údajnej ujmy.

26 Okrem toho aj za predpokladu, že by začiatkom plynutia premlčacej doby bol okamih, keď sa žalobkyňa oficiálne dozvedela doporučeným listom o skutočnosti spôsobujúcej údajnú ujmu, tento okamih zodpovedá najneskôr dátumu doručenia tohto doporučeného listu obsahujúceho kópiu rozhodnutia Tercas, teda 29. februáru 2016. V takom prípade by päťročná doba v okamihu, keď žalobkyňa podala 28. apríla 2021 žiadosť o vyplatenie náhrady škody, aj tak už uplynula.

27 Žalobkyňa argumentáciu Komisie spochybňuje.

28 Podľa článku 46 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie uplatniteľného na konanie pred Všeobecným súdom, v súlade s článkom 53 prvým odsekom toho istého Štatútu, sa nároky vyplývajúce z mimozmluvnej zodpovednosti Únie premlčujú po uplynutí piatich rokov od udalosti, ktorá ich vyvolala.

29 Úlohou tejto premlčacej doby je na jednej strane zabezpečiť ochranu práv poškodenej osoby, aby táto osoba mala dostatok času na získanie relevantných informácií na prípadné podanie žaloby, a na druhej strane zabrániť tomu, aby poškodená osoba mala možnosť neobmedzene zdržiavať

uplatnenie svojho nároku na náhradu škody a vyplatenie úrokov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. novembra 2012, Evropaïki Dynamiki/Komisia, C-469/11 P, EU:C:2012:705, bod 33 a citovanú judikatúru, a zo 7. júla 2021, Bateni/Rada, T-455/17, EU:T:2021:411, bod 62 a citovanú judikatúru).

30 Podľa judikatúry táto doba začína plynúť vtedy, keď sú splnené všetky podmienky, ktorým je podriadená povinnosť náhrady škody, najmä keď je konkretizovaná škoda, ktorá sa má nahradiť (rozsudok zo 17. júla 2008, Komisia/Cantina sociale di Dolianova a i., C-51/05 P, EU:C:2008:409, bod 54). Premlčacia doba nezačína plynúť odo dňa, keď došlo k udalosti spôsobujúcej ujmu, ale od okamihu, keď bola skutočne spôsobená škoda (pozri rozsudok z 28. februára 2013, Inalca a Cremonini/Komisia, C-460/09 P, EU:C:2013:111, bod 60 a citovanú judikatúru).

31 Okrem toho je potrebné pripomenúť, že článok 46 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie označuje za úkon prerušujúci plynutie premlčacej doby buď podanie návrhu na začatie konania na Súdny dvor, alebo predchádzajúcu žiadosť, ktorým si poškodená strana uplatnila svoj nárok pred príslušným orgánom (pozri v tomto zmysle uznesenie zo 14. decembra 2005, Arizona Chemical a i./Komisia, T-369/03, EU:T:2005:458, bod 116).

32 Treba tiež pripomenúť, že podľa judikatúry, ak škoda nevznikla okamžite, ale trvala počas určitého obdobia, nárok na náhradu škody sa vzťahuje na po sebe nasledujúce obdobia. Najmä všetky škody, ktoré sa obnovujú počas po sebe nasledujúcich období a ktoré sa zvyšujú úmerne uplynutému času, treba považovať za priebežne vznikajúcu škodu (uznesenia zo 4. septembra 2009, Inalca a Cremonini/Komisia, T-174/06, neuverejnené, EU:T:2009:306, body 56 a 57, a z 19. mája 2011, Formenti Seleco/Komisia, T-210/09, neuverejnené, EU:T:2011:228, bod 50).

33 V takom prípade sa premlčacia doba uvedená v článku 46 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie vzťahuje na obdobie viac ako päť rokov pred dátumom prerušujúceho úkonu bez toho, aby boli dotknuté práva vzniknuté v nasledujúcich obdobiach (pozri uznesenie zo 4. septembra 2009, Inalca a Cremonini/Komisia, T-174/06, neuverejnené, EU:T:2009:306, bod 60 a citovanú judikatúru).

34 V prejednávanej veci žalobkyňa tvrdí, že jej bola rozhodnutím Tercas spôsobená ujma. Žalobkyňa sa svojou žalobou domáha najmä náhrady ujmy údajne spôsobenej rozhodnutím Tercas, ktorá spočíva v zhoršení dôvery jej klientov, čo spôsobilo stratu vkladov a klientov (ušlý zisk), poškodenie jej dobrej povesti (nemajetková ujma) a vyvolalo náklady na opatrenia na zmiernenie negatívnych následkov rozhodnutia Tercas (skutočná škoda).

35 V tomto kontexte je na určenie prípustnosti žaloby potrebné analyzovať, či má údajná ujma povahu priebežne vznikajúcej, pokračujúcej ujmy, v zmysle judikatúry uvedenej v bodoch 32 a 33 vyššie, ako tvrdí žalobkyňa.

36 V prvom rade, pokiaľ ide o údajný ušlý zisk, čo sa týka začiatku plynutia premlčacej doby, žalobkyňa nespochybňuje, že k strate priamych vkladov a klientov z dôvodu rozhodnutia Tercas došlo odo dňa jeho uverejnenia 23. decembra 2015. Za týchto podmienok treba konštatovať, že rozhodnutie Tercas začalo v tomto ohľade vyvolávať účinky 23. decembra 2015.

37 Z toho vyplýva, že účinky údajnej majetkovej ujmy skutočne začali vznikať a že premlčacia doba stanovená v článku 46 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie začala plynúť od tohto dátumu [pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. apríla 2007, Holcim (Deutschland)/Komisia, C-282/05 P, EU:C:2007:226, bod 33, a zo 17. júla 2008, Komisia/Cantina sociale di Dolianova a i., C-51/05 P, EU:C:2008:409, bod 63].

38 Žalobkyňa tvrdí, že v dôsledku straty vkladov a klientov vyplývajúcej zo zníženia jej schopnosti poskytovať úvery, pričom táto strata mala negatívny vplyv na celú jej činnosť a znižovala jej čisté príjmy z bankovej činnosti, čo sa prejavilo v období od decembra 2015 do apríla 2021, nedosiahla príjmy, ktoré mohla odôvodnene očakávať, ak by rozhodnutie Tercas nebolo prijaté.

39 Údajná ujma vyplývajúca z ušlého zisku v dôsledku straty priamych vkladov, ktorú žalobkyňa tvrdí, že utrpela, má teda povahu priebežne vznikajúcej ujmy v zmysle judikatúry uvedenej v bode 32 vyššie, keďže majetková ujma tvrdená v tejto súvislosti nevznikla okamžite, ale trvala počas určitého obdobia a obnovovala sa počas nasledujúcich období, a tak jej výška sa zvyšovala úmerne uplynutému času v dôsledku pretrvávania účinkov protiprávneho aktu, konkrétne rozhodnutia Tercas.

40 Okrem toho sa žalobkyňa domnieva, že jej ušiel zisk z dôvodu straty klientov do apríla 2021. Konkrétne vraj v rokoch 2015 až 2016 stratila 7 783 klientov. Pokiaľ ide o prognózy rastu obsiahnuté v obchodnom pláne na roky 2016 – 2020, ktoré vychádzali z trhových trendov a predpokladali nárast počtu nových klientov o 50 000 jednotiek, konkrétne 10 000 ročne, žalobkyňa by od finančného roka 2017 dosiahla nárast počtu klientov zodpovedajúci polovici týchto prognóz, konkrétne 5 000 klientov ročne.

41 Podľa žalobkyne tento úbytok klientov spôsobilo rozhodnutie Tercas, v dôsledku čoho utrpela ušlý zisk spočívajúci v strate obchodnej marže z poplatkov v období od decembra 2015 do apríla 2021, v nezvýšení počtu klientov, ktoré bolo predpokladané v obchodnom pláne na roky 2016 – 2020, v zhoršení obchodnej marže z poplatkov zo zostávajúcich klientov a neuskutočnení vyhliadok na zvýšenie čistého príjmu z bankovej činnosti v období od decembra 2015 do apríla 2021.

42 Treba však uviesť, že z analýz predložených žalobkyňou, konkrétne z technických správ audítorskej spoločnosti a univerzitného profesora, vyplýva, že údajná ujma vzťahujúca sa na stratu klientov trvala až do času, kedy už rozhodnutie Tercas nevyvolávalo účinky, teda do apríla 2021. Bez toho, aby bolo dotknuté preskúmanie príčinnej súvislosti, ktoré bude vykonané nižšie, žalobkyňa na jednej strane naďalej strácala klientov, a na druhej strane nebola schopná prilákať nových klientov. V dôsledku toho údajný ušlý zisk, ktorý vyplýva z tejto straty, sa opakoval v nasledujúcich obdobiach a zvyšoval sa úmerne uplynutému času. Je preto potrebné konštatovať, že údajná ujma vyplývajúca z ušlého zisku vyvolaného stratou klientov má priebežne vznikajúcu povahu v zmysle judikatúry uvedenej v bode 32 vyššie.

43 K údajnému ušlému zisku, ktorý možno pripísať tak strate priamych vkladov, ako aj strate klientov, teda nedošlo okamžite a v celom rozsahu v čase vyhlásenia rozhodnutia Tercas. Tento ušlý zisk sa ani časom jednoducho nezvyšoval. V skutočnosti dochádzalo ku vzniku novej ujmy, najmä vzhľadom na to, že jednak sa noví klienti mohli rozhodnúť zrušiť svoje účty u žalobkyne alebo vybrať svoje vklady, a jednak ku vzniku nového ušlého zisku spojeného so stratou príjmov. Keďže predmetná škoda, za predpokladu, že bude preukázaná, sa kumulovala a opakovala počas nasledujúcich období, treba konštatovať, že kritériá na určenie existencie priebežne vznikajúcej ujmy uvedené v bode 32 vyššie sú splnené.

44 V dôsledku toho možno škodu spôsobenú ušlým ziskom, ktorú údajne utrpela žalobkyňa, považovať za priebežne vznikajúcu škodu.

45 Okrem toho tvrdenie Komisie, podľa ktorého údajná ujma nemá priebežne vznikajúcu, pokračujúcu povahu, keďže bola spôsobená vyhlásením rozhodnutia Tercas, nemôže obstáť z toho dôvodu, že, bez toho, aby bola dotknutá analýza príčinnej súvislosti, hoci toto rozhodnutie môže predstavovať udalosť, ktorá viedla ku vzniku údajnej ujmy, táto ujma napriek tomu trvala niekoľko rokov.

46 Komisia napokon tvrdí, že aj keď ujma nebola ku dňu prijatia rozhodnutia Tercas presne vyčísliteľná, bola reálna a istá, a preto žalobkyňa mohla predložiť žiadosť o náhradu škody pred 28. aprílom 2021. V tejto súvislosti žalobkyňa zdôrazňuje, ako vyplýva z analýzy uvedenej v technickej poznámke, ktorú žalobkyňa predložila vo svojich pripomienkach k námietke neprípustnosti, že v kontexte neistoty, ktorá v tom čase existovala, nemohli byť reakcie jej klientov homogénne alebo okamžité, keďže boli spojené s odlišným hodnotením každého klienta, a tak ujmu nebolo možné predvídať. Z judikatúry však vyplýva, že skutočnosť, že tvrdená ujma začala vznikať hneď po vyhlásení uvedeného rozhodnutia a že žalobkyňa mohla od tohto okamihu podať žalobu o náhradu škody, nebráni tomu, aby táto ujma mala povahu priebežne vznikajúcej ujmy, pokiaľ protiprávny akt, ktorý žalobkyňa označuje za príčinu údajne vzniknutej škody, zostáva v platnosti a pretrvávanie jeho účinkov môže viesť k ušlému zisku, ktorý sa plynutím času hromadí [pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. júna 2017, Guardian Europe/Európska únia, T-673/15, EU:T:2017:377, body 34 až 38, a z 21. apríla 2005, Holcim (Deutschland)/Komisia, T-28/03, EU:T:2005:139, body 68 a 69].

47 Preto za predpokladu, že ich možno považovať za preukázané, z dokumentov uvedených v spise a z bodov 38 až 40 vyššie vyplýva, že údajná majetková ujma vyplývajúca z ušlého zisku sa zvýšila úmerne k času, ktorý uplynul v období od decembra 2015 do apríla 2021. V dôsledku toho má táto škoda povahu priebežne vznikajúcej, pokračujúcej ujmy.

48 V tejto súvislosti zo spisu vyplýva, že žalobkyňa v súlade s článkom 46 prvým odsekom druhou vetou Štatútu Súdneho dvora Európskej únie podala 28. apríla 2021 Komisii predchádzajúcu žiadosť o náhradu škody, po ktorej nasledovalo, v priebehu nasledujúcich dvoch mesiacov, podanie žaloby. Túto žalobu možno preto považovať za úkon prerušujúci plynutie premlčacej doby v zmysle článku 46 uvedeného Štatútu a judikatúry uvedenej v bode 31 vyššie. V súlade s judikatúrou uvedenou v bode 33 vyššie však v prípade, že predmetná ujma má povahu priebežne vznikajúcej, pokračujúcej ujmy, nárok uplatnený žalobou o náhradu škody nie je premlčaný, pokiaľ sa žalobou požaduje náhrada škody údajne utrpenej počas piatich rokov predchádzajúcich úkonu prerušujúcemu plynutie premlčacej doby, teda v prejednávanej veci po 28. apríli 2016.

49 V druhom rade, pokiaľ ide o uvádzanú nemajetkovú ujmu, žalobkyňa tvrdí, že vyplýva z poškodenia jej dobrej povesti, ktoré údajne spôsobilo rozhodnutie Tercas.

50 Judikatúra však kvalifikuje okamžitú alebo priebežne vznikajúcu povahu nemajetkovej ujmy spočívajúcej v poškodení dobrej povesti podľa jej zdroja. V tejto súvislosti na jednej strane Všeobecný súd rozhodol, že poškodenie dobrej povesti z dôvodu účastníctva v správnom, civilnom alebo trestnom konaní v celom rozsahu nastane v okamih začatia konania a nemožno ho teda považovať za priebežne vznikajúcu ujmu (pozri v tomto zmysle uznesenia zo 4. septembra 2009, Inalca a Cremonini/Komisia, T-174/06, neuverejnené, EU:T:2009:306, bod 78, a zo 7. februára 2018, AEIM a Kazenas/Komisia, T-436/16, neuverejnené, EU:T:2018:78, bod 35).

51 Na druhej strane Všeobecný súd uznal, že zo svojej podstaty má nemajetková ujma priebežne vznikajúcu povahu, pokiaľ k údajnému poškodeniu dobrej povesti nedošlo okamžite, ale sa obnovovalo každý deň počas celého obdobia, počas ktorého trvala skutočnosť spôsobujúca nemajetkovú ujmu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. decembra 2015, Chart/SEAE, T-138/14, EU:T:2015:981, bod 93). Tak je to v prípade, ak má poškodenie dobrej povesti pôvod buď v protiprávnom konaní, napríklad opomenutí inštitúcie Únie, alebo v rozhodnutí Komisie, ktoré bolo pôvodne prijaté a uverejnené prostredníctvom tlačového komuniké a neskôr uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* vo forme zhrnutia (rozsudok zo 7. júna 2017, Guardian Europe/Európska únia, T-673/15, EU:T:2017:377, bod 42).

52 Treba totiž uviesť, že podľa judikatúry v tomto poslednom uvedenom prípade, hoci môže mať poškodenie dobrej povesti rôzne podoby, je vo všeobecnosti ujmou, ktorá sa obnovuje každodenne a trvá tak dlho, pokiaľ sa neodstráni príčina takého poškodenia (rozsudok zo 7. júna 2017, Guardian Europe/Európska únia, T-673/15, EU:T:2017:377, bod 42).

53 V prejednávanej veci bola údajná nemajetková ujma vyplývajúca z poškodenia dobrej povesti žalobkyne podľa žalobkyne spôsobená rozhodnutím Tercas, ktoré bolo najskôr prijaté a zverejnené prostredníctvom tlačovej správy a potom bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*. V dôsledku toho, za predpokladu jej preukázania, má ujma priebežne vznikajúcu povahu.

54 V dôsledku toho je žaloba o náhradu škody premlčaná len v rozsahu, v akom sa ňou požaduje náhrada škody spôsobenej na dobrej povesti pred 28. aprílom 2016.

55 V treťom rade žalobkyňa uvádza, že utrpela ešte údajnú skutočnú škodu spočívajúcu v dodatočných nákladoch, ktoré boli vynaložené z dôvodu prijatia opatrení na zmiernenie negatívnych účinkov rozhodnutia Tercas, a to konkrétne týchto opatrení: motivačný plán odchodu zamestnancov z 30. decembra 2015 s cieľom znížiť počet zamestnancov o 85 zamestnancov; syntetické sekuritizačné transakcie z 10. mája 2019 z dôvodu potreby zavedenia iniciatív na podporu vlastných zdrojov, aby mohla spĺňať požiadavky na vlastné zdroje, a to v nadväznosti na stratu aktív z bankových produktov, ktorá bola spôsobená poklesom vkladov a klientov zaznamenanom bezprostredne po prijatí rozhodnutia a v nasledujúcich rokov; iniciatívy na zmiernenie rizika prostredníctvom dvoch transakcií týkajúcich sa postúpenia nesplácaných úverov, o ktorých sa rozhodlo, resp. sa vykonali, prvá 1. augusta 2016 a druhá 16. novembra 2017; obchodné opatrenia určené spoločníkom na obnovenie vzťahov, najmä prostredníctvom zliav pri štandardných podmienkach poskytovania nezabezpečených úverov zo strany banky v období od roku 2016 do roku 2019; náklady na právnych poradcov z 21. januára 2016, 29. marca 2016, 13. januára 2017, 11. novembra 2019, 26. mája 2020 a 7. júna 2021.

56 Táto škoda, za predpokladu, že by bola preukázaná, by sa prejavila v niekoľkých obdobiach po prijatí rozhodnutia Tercas z dôvodu rozličných nákladov, ktoré by musela znášať žalobkyňa.

57 V súlade s judikatúrou uvedenou v bode 30 vyššie však premlčacia doba začala plynúť od momentu, keď rozhodnutie Tercas spôsobilo žalobkyni škodlivé účinky. Rozhodujúcim kritériom na určenie začiatku plynutia premlčacej doby totiž nie je okamih, keď došlo k udalosti spôsobujúcej škodu, lebo žalobcovi sa najmä nesmie zabrániť, aby ako začiatok plynutia doby uplatnil neskorší deň, než je deň vzniku škodlivých účinkov vyplývajúcich z tejto udalosti (rozsudok z 28. februára 2013, Inalca a Cremonini/Komisia, C-460/09 P, EU:C:2013:111, bod 52).

58 V prejednávanej veci po prvé údajne utrpená škoda, ktorá pozostáva z nákladov vyplývajúcich zo zníženia počtu zamestnancov, syntetických sekuritizačných transakcií a iniciatív na zmiernenie rizika, nemá povahu priebežne vznikajúcej škody v zmysle judikatúry uvedenej v bode 32 vyššie. Tieto náklady totiž vznikli okamžite, a tak sa skutočne konkretizovali v deň každej z predmetných transakcií a ich výška sa nezvýšila úmerne uplynutému času.

59 Preto je potrebné určiť dátum, od ktorého nastali škodlivé účinky tejto ujmy vo vzťahu k žalobkyni v zmysle judikatúry uvedenej v bode 30 vyššie. Práve od tohto momentu začína plynúť premlčacia doba stanovená v článku 46 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

60 V tejto súvislosti, ako vyplýva z bodu 55 vyššie, škoda, ktorá mala vzniknúť v dôsledku transakcií syntetickej sekuritizácie a iniciatív na zmiernenie rizika, vznikla 10. mája 2019, a tak päťročná premlčacia doba v čase, keď žalobkyňa podala Komisii predbežnú žiadosť o náhradu škody, teda 28. apríla 2021, ešte neuplynula. Žaloba je preto prípustná, pokiaľ ide o túto údajnú škodu.

61 Na druhej strane, pokiaľ ide o možnú škodu vyplývajúcu zo zníženia počtu zamestnancov, tá vyplýva z motivačného plánu, ktorý bol zavedený 30. decembra 2015. V súlade s tým by sa malo predpokladať, že práve v tomto okamihu sa údajná škoda konkretizovala. Z toho vyplýva, že päťročná premlčacia doba už uplynula v čase, keď žalobkyňa podala Komisii predbežnú žiadosť o náhradu škody, a že v dôsledku toho je nárok uplatnený žalobou premlčaný, pokiaľ ide o poslednú uvedenú ujmu.

62 Po druhé, pokiaľ ide konkrétnejšie o náklady vynaložené na právne poradenstvo z 21. januára 2016, 29. marca 2016, 13. januára 2017, 11. novembra 2019, 26. mája 2020 a 7. júna 2021, z judikatúry vyplýva, že tieto náklady majú svojou povahou okamžitý charakter. Došlo k nim totiž v presne určený deň a ich sumy nerástli úmerne s uplynutým časom (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. decembra 2015, Chart/SEAE, T-138/14, EU:T:2015:981, body 82 a 84).

63 V prejednávanej veci z dokumentu predloženého žalobkyňou, v ktorom sú podrobne uvedené faktúry za náklady na právnu pomoc, vyplýva, že sa týkajú najmä poradenstva v oblasti štátnej pomoci v období od februára do decembra 2015, vrátane preskúmania rozhodnutia Tercas (faktúry z 21. januára 2016 a 29. marca 2016), činností súvisiacich s konaním vo veci T-196/16, v ktorej bol vydaný rozsudok z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167) (faktúra z 13. januára 2017), činností právnej pomoci v konaní týkajúcom sa rozhodnutia Tercas pred Všeobecným súdom a Súdnym dvorom do 31. októbra 2019 (faktúra z 26. mája 2020) a platby z 20. mája 2020 za pokračovanie konania týkajúceho sa rozhodnutia Tercas (faktúra zo 7. júna 2021).

64 Na jednej strane je potrebné uviesť, že, pokiaľ ide o faktúry z 21. januára 2016 a 29. marca 2016 týkajúce sa nákladov na právne poradenstvo poskytnuté medzi februárom a decembrom 2015, päťročná premlčacia doba uplynula pred 28. aprílom 2021, teda dňom, kedy žalobkyňa predbežne požiadala o náhradu škody, a preto je nárok uplatnený žalobou o náhradu škody premlčaný.

65 Na druhej strane, pokiaľ ide o faktúry z 13. januára 2017, 26. mája 2020 a 7. júna 2021, tieto sa týkajú nákladov, ktoré vznikli žalobkyni v súvislosti so zastupovaním vo veciach týkajúcich sa rozhodnutia Tercas na Všeobecnom súde a na Súdnom dvore. Treba však uviesť, že tieto náklady majú jednorazový charakter, keďže sa skutočne vynaložili najneskôr v okamihu, keď právny

zástupca žalobkyne po prvýkrát vykonal úkon na účely začatia každého z predmetných konaní (uznesenie zo 7. februára 2018, AEIM a Kazenas/Komisia, T-436/16, neuverejnené, EU:T:2018:78, bod 33).

66 Predovšetkým je potrebné uviesť, že návrh bol podaný do kancelárie Všeobecného súdu zástupcom žalobkyne vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), 29. apríla 2016, zatiaľ čo odvolanie podané Komisiou proti tomuto rozsudku, na základe ktorého bol vydaný rozsudok z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i. (C-425/19 P, EU:C:2021:154), bolo podané 29. mája 2019. Keďže žalobkyňa podala predbežnú žiadosť o náhradu škody 28. apríla 2021, päťročná premlčacia doba k tomuto dňu neuplynula, a tak nárok uplatnený žalobou v súvislosti s údajnou škodou týkajúcou sa nákladov na právne zastúpenie, ktoré boli vynaložené v súvislosti s týmito dvoma konaniami, nie je premlčaný.

67 Po tretie, pokiaľ ide o obchodné opatrenia určené spoločníkom zavedené v období rokov 2016 až 2019, ktoré spočívajú v znížení nákladov na nezabezpečené úvery, zdá sa, že údajná ujma vyplývajúca z týchto opatrení sa mohla počas tohto obdobia opakovať, a nemohla byť predvídateľná v čase prijatia alebo prvého zavedenia týchto opatrení. Z toho vyplývajúcu škodu, za predpokladu jej preukázania, tak možno považovať za priebežne vznikajúcu škodu v zmysle judikatúry uvedenej v bode 32 vyššie, a tak v rozsahu, v akom sa žiadosť o náhradu škody týka škody, ktorá vznikla po 28. apríli 2016, nárok premlčaný nie je.

68 Z toho vyplýva, že žaloba je neprípustná, pokiaľ ide o údajnú ujmu týkajúcu sa zníženia počtu zamestnancov a faktúr za náklady na právnu pomoc, s výnimkou tých, ktoré sa viažu na začatie súdneho konania týkajúceho sa rozhodnutia Tercas pred Všeobecným súdom a Súdnym dvorom.

69 Na druhej strane je žaloba prípustná, pokiaľ ide o údajnú škodu vyplývajúcu z ušlého zisku, nemajetkovej ujmy, ako aj skutočnú škodu, pokiaľ ide o časť týkajúcu sa syntetických sekuritizačných transakcií a iniciatív na zmiernenie rizika, ako aj o obchodné opatrenia určené spoločníkom a náklady na právnu pomoc, ktoré súvisia so začatím súdneho konania týkajúceho sa rozhodnutia Tercas pred Všeobecným súdom a Súdnym dvorom.

O veci samej

70 Článok 340 druhý odsek ZFEÚ stanovuje, že v oblasti mimozmluvnej zodpovednosti Únia v súlade so všeobecnými zásadami spoločnými pre právne poriadky členských štátov napraví akékoľvek škody spôsobené vlastnými orgánmi alebo pracovníkmi pri výkone ich funkcií.

71 Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že vznik mimozmluvnej zodpovednosti Únie a výkon práva na náhradu spôsobenej škody sú podmienené súčasným splnením niekoľkých podmienok, a to protiprávnosti konania vytýkaného inštitúciám, existencie škody a existencie príčinnej súvislosti medzi konaním a uplatňovanou škodou (rozsudok z 10. septembra 2019, HTTS/Rada, C-123/18 P, EU:C:2019:694, bod 32).

72 Pokiaľ nie je splnená jedna z týchto podmienok, žaloba musí byť zamietnutá v celom rozsahu bez nutnosti preskúmať ostatné podmienky mimozmluvnej zodpovednosti Únie (rozsudok zo 14. októbra 1999, Atlanta/Európske spoločenstvo, C-104/97 P, EU:C:1999:498, bod 65; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok z 15. septembra 1994, KYDEP/Rada a Komisia, C-146/91,

EU:C:1994:329, bod 81). Súd Únie okrem toho nie je povinný pri skúmaní týchto podmienok sledovať určité poradie (pozri rozsudok z 18. marca 2010, Trubowest Handel a Makarov/Rada a Komisia, C-419/08 P, EU:C:2010:147, bod 42, ako aj citovanú judikatúru).

73 Dôvodnosť návrhu žalobkyne treba posúdiť s prihliadnutím na tieto zásady.

74 Všeobecný súd považuje za vhodné začať skúmaním podmienky mimozmluvnej zodpovednosti týkajúcej sa protiprávnosti vytýkaného konania v zmysle judikatúry uvedenej v bode 71 vyššie.

O protiprávnosti konania

75 Na to, aby bolo možné konštatovať protiprávnosť na základe mimozmluvnej zodpovednosti v zmysle článku 340 ZFEÚ, treba akt alebo konanie dotknutej inštitúcie Únie považovať za dostatočne závažné porušenie právnej normy, ktorej cieľom je priznať práva jednotlivcom (rozsudok zo 4. júla 2000, Bergaderm a Goupil/Komisia, C-352/98 P, EU:C:2000:361, bod 42).

– *O porušení právnej normy, ktorej cieľom je priznať práva jednotlivcom*

76 Žalobkyňa tvrdí, že na článok 107 ods. 1 ZFEÚ ako na ustanovenie s priamym účinkom sa možno odvolávať pred vnútroštátnymi súdmi, v spojení s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, a preto priznáva práva jednotlivcom, prinajmenšom pokiaľ ide o pomoc, ktorá nebola oznámená.

77 Okrem toho podľa názoru žalobkyne Komisia porušila zásadu riadnej správy vecí verejných zakotvenú v článku 41 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), a najmä povinnosť odôvodnenia, keďže pri prijímaní rozhodnutia Tercas nezohľadnila argumenty a podklady predložené účastníkmi konania.

78 Komisia tieto tvrdenia spochybňuje. Oponuje, že článok 107 ods. 1 ZFEÚ nepriznáva práva jednotlivcom, ale len zakazuje členským štátom poskytovať pomoc podnikom. Tento výklad potvrdzuje aj skutočnosť, že v súlade s judikatúrou (rozsudok z 8. júla 2004, Technische Glaswerke Ilmenau/Komisia, T-198/01, EU:T:2004:222, bod 192) iné zainteresované strany ako členský štát zodpovedný za poskytnutie pomoci nemajú právo na kontradiktórne konanie s Komisiou.

79 Okrem toho sa Komisia nedopustila nezohľadnenia argumentov, ktoré sú v rozpore s jej závermi a ktoré jej boli predložené v priebehu vyšetrovania týkajúceho sa rozhodnutia Tercas, ale dospela k iným záverom, a tak povinnosť odôvodnenia nebola porušená.

80 Na úvod je potrebné uviesť, že z judikatúry vyplýva, že účelom právnej normy je priznať práva jednotlivcom, najmä ak ide o ustanovenie, ktoré zakladá práva, ktoré musia súdy chrániť, a tak má priamy účinok, alebo ktoré zakladá výhodu, ktorú možno kvalifikovať ako nadobudnuté právo, alebo ktoré má funkciu ochrany záujmov jednotlivcov, alebo ktoré priznáva práva v prospech jednotlivcov, ktorých obsah možno dostatočne identifikovať (pozri rozsudky zo 16. októbra 2014, Evropaïki Dynamiki/Komisia, T-297/12, neuverejnený, EU:T:2014:888, bod 76 a citovanú judikatúru, a z 9. februára 2022, QI a i./Komisia a BCE, T-868/16, EU:T:2022:58, bod 90 a citovanú judikatúru).

81 Okrem toho podľa ustálenej judikatúry takéto práva vznikajú nielen vtedy, ak sú výslovne priznané ustanoveniami práva Únie, ale aj z dôvodu pozitívnych alebo negatívnych povinností, ktoré tieto ustanovenia presne vymedzeným spôsobom ukladajú jednotlivcom, ako aj členským štátom alebo

inštitúciám Únie. Porušenie takýchto pozitívnych alebo negatívnych povinností členským štátom môže brániť dotknutým jednotlivcom vo výkone práv, ktoré im boli implicitne priznané na základe dotknutých ustanovení práva Únie a na ktoré sa majú mať možnosť odvolávať na vnútroštátnej úrovni, a tým zmeniť právnu situáciu, ktorú majú tieto ustanovenia pre týchto jednotlivcov vytvoriť. Práve preto plná účinnosť týchto noriem práva Únie a ochrana práv, ktorú majú tieto normy za cieľ priznať vyžaduje, aby mali jednotlivci možnosť získať náhradu škody, a to nezávisle od otázky, či majú dotknuté ustanovenia priamy účinok, keďže táto vlastnosť nie je ani nevyhnutná, ani dostatočná sama osebe na to, aby bola splnená podmienka vzniku zodpovednosti Únie vyvodzovanej z porušenia právnej normy Únie, ktorá priznáva práva jednotlivcom [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. decembra 2022, Ministre de la Transition écologique a Premier ministre (Zodpovednosť štátu za znečistenie ovzdušia), C-61/21, EU:C:2022:1015, body 46 et 47 a citovanú judikatúru].

82 Treba pripomenúť, že podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ, „ak nie je zmluvami ustanovené inak, pomoc poskytovaná v akejkoľvek forme členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určité podniky alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi“.

83 V prvom rade je potrebné konštatovať, že článok 107 ods. 1 ZFEÚ tým, že obsahuje definíciu pojmu „štátnej pomoci“ nezlučiteľnej s vnútorným trhom s cieľom zabezpečiť spravodlivú hospodársku súťaž medzi podnikmi v členských štátoch, má za cieľ chrániť záujmy jednotlivcov, a najmä podnikov.

84 V tejto súvislosti treba analogicky pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že článok 101 ods. 1 ZFEÚ, ktorého cieľom je zakázať dohody medzi podnikmi, rozhodnutia združení podnikov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktorých cieľom alebo účinkom je vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže na vnútornom trhu, má priame účinky vo vzťahoch medzi jednotlivcami a zakladá práva osôb podliehajúcich súdnej právomoci. Konkrétne toto ustanovenie priznáva práva jednotlivcom (rozsudok zo 6. júna 2013, Donau Chemie a i., C-536/11, EU:C:2013:366, body 21 a 31).

85 V druhom rade na určenie toho, či je cieľom článku 107 ods. 1 ZFEÚ priznať práva jednotlivcom, treba pri výklade tohto ustanovenia zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele politiky Únie v oblasti štátnej pomoci (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. januára 2015, T-Mobile Austria, C-282/13, EU:C:2015:24, bod 32 a citovanú judikatúru).

86 Súdny dvor už rozhodol, že jednotlivci nemôžu len na základe článku 107 ZFEÚ spochybniť zlučiteľnosť pomoci s právom Únie pred vnútroštátnymi súdmi, ani sa nemôžu od vnútroštátnych súdov dožadovať toho, aby rozhodli o prípadnej nezlučiteľnosti ako o hlavnej alebo vedľajšej otázke. Toto právo však existuje, ak boli ustanovenia článku 107 ZFEÚ uplatnené všeobecnými ustanoveniami uvedenými v článku 109 ZFEÚ alebo osobitnými rozhodnutiami prijatými podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ (rozsudok z 22. marca 1977, Steinike & Weinlig, 78/76, EU:C:1977:52, bod 10).

87 V tejto súvislosti treba konštatovať, že pojem „štátna pomoc“ uvedený v článku 107 ods. 1 ZFEÚ sa musí uplatňovať najmä s cieľom určiť, či štátne opatrenie malo alebo nemalo podliehať postupu predbežnej kontroly predpokladanej článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, a prípadne overiť, či dotknutý členský štát túto povinnosť splnil (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. júla 2013, P, C-6/12, EU:C:2013:525, bod 38 a citovanú judikatúru).

88 V dôsledku toho je uplatňovanie pojmu „štátna pomoc“ uvedeného v článku 107 ods. 1 ZFEÚ spojené s uplatňovaním článku 108 ods. 3 ZFEÚ. Treba pripomenúť, že oznamovacia povinnosť je jedným zo základných prvkov kontrolného systému zavedeného ZFEÚ v oblasti štátnej pomoci. V rámci tohto systému majú členské štáty povinnosť jednak oznámiť Komisii akékoľvek opatrenie smerujúce k zavedeniu alebo zmene pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ a jednak nevykonať také opatrenie v súlade s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, pokiaľ uvedená inštitúcia nerozhodla o danom opatrení s konečnou platnosťou (pozri rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 56 a citovanú judikatúru).

89 Zákaz uložený dotknutému členskému štátu vykonať plánované opatrenia pomoci sa vzťahuje na akúkoľvek pomoc zavedenú bez oznámenia. V prípade oznámenia má tento zákaz účinok počas predbežnej fázy a v prípade, že Komisia začne konanie podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ, až do konečného rozhodnutia. Pokiaľ ide o toto obdobie ako celok, zakladá práva v prospech osôb podliehajúcich súdnej právomoci, ktoré sú vnútroštátne súdy povinné chrániť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. decembra 1973, Lorenz, 120/73, EU:C:1973:152, body 6 a 7).

90 Zatiaľ čo totiž posúdenie zlučiteľnosti opatrení pomoci s vnútorným trhom patrí do výlučnej právomoci Komisie, ktorej konanie podlieha preskúmaniu vykonávanému súdmi Únie, vnútroštátne súdy až do konečného rozhodnutia Komisie ochraňujú práva osôb podliehajúcich ich právomoci pred prípadným porušením zákazu uvedeného v článku 108 ods. 3 ZFEÚ štátnymi orgánmi (pozri rozsudok z 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 28 a citovanú judikatúru).

91 Z priameho účinku článku 108 ods. 3 ZFEÚ vyplýva, že vnútroštátne súdy musia osobám podliehajúcim súdnej právomoci zaručiť, že z porušenia tohto ustanovenia budú vyvodené všetky dôsledky v súlade s ich vnútroštátnym právom, pokiaľ ide o platnosť vykonávacích opatrení, ako aj o vymáhanie finančnej podpory poskytnutej v rozpore s týmto ustanovením alebo prípadné predbežné opatrenia (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. júla 1996, SFEI a i., C-39/94, EU:C:1996:285, body 39 a 40; zo 16. apríla 2015, Trapeza Eurobank Ergasias, C-690/13, EU:C:2015:235, bod 52, a z 11. novembra 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, body 23 a 24).

92 Súdny dvor totiž rozhodol, že zákaz vykonať zámery pomoci upravený v článku 108 ods. 3 poslednej vete ZFEÚ má priamy účinok a že okamžitá uplatniteľnosť zákazu vykonania uvedeného v tomto ustanovení sa rozširuje na každú pomoc, ktorá sa uskutočnila bez oznámenia (pozri rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 88 a citovanú judikatúru).

93 Na článok 108 ods. 3 ZFEÚ sa teda môžu jednotlivci odvolávať s cieľom uplatniť svoje práva vyplývajúce z jeho uplatňovania, v súlade s judikatúrou uvedenou v bode 92 vyššie. Ako sa však uvádza v bode 87 vyššie, práve na účely uplatňovania tohto pojmu „štátnej pomoci“ uvedeného v článku 107 ods. 1 ZFEÚ je Komisia na základe článku 108 ZFEÚ oprávnená rozhodovať o zlučiteľnosti štátnej pomoci s vnútorným trhom, keď skúma existujúcu pomoc, keď prijíma rozhodnutia týkajúce sa novej alebo zmenenej pomoci a keď prijíma opatrenia v prípade nedodržania jej rozhodnutí alebo nesplnenia oznamovacej povinnosti. Práve na základe tohto ustanovenia môže konanie začaté v zmysle článku 108 ods. 3 ZFEÚ ovplyvniť práva jednotlivcov ako konkurentov príjemcov pomoci alebo ako príjemcov tejto pomoci.

94 Okrem toho môžu uplatnenie článku 107 ods. 1 ZFEÚ zo strany Komisie napadnúť na súdoch Únie príjemcovia pomoci, ich konkurenti, ako aj členské štáty.

95 V prejednávanej veci Komisia totiž prijala rozhodnutie Tercas v rozpore s článkom 107 ods. 1 ZFEÚ, keďže táto inštitúcia nesprávne rozhodla, že sporné opatrenia, ktoré boli povolené v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, predstavujú štátnu pomoc (rozsudok z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i., C-425/19 P, EU:C:2021:154, bod 24). Konkrétne z toho vyplýva, že v prejednávanej veci sa uplatnenie článku 107 ods. 1 ZFEÚ dotýka práv žalobkyne ako príjemkyne sporných opatrení, ktoré boli nesprávne kvalifikované ako štátna pomoc a ktorých suma bola vrátená.

96 Vzhľadom na tieto úvahy treba článok 107 ods. 1 ZFEÚ kvalifikovať ako právnu normu, ktorej cieľom je priznať práva jednotlivcom, akým je žalobkyňa, v zmysle judikatúry uvedenej v bode 80 vyššie.

97 Žalobkyňa tiež tvrdí, že porušenie článku 107 ods. 1 ZFEÚ Komisiou viedlo aj k porušeniu článku 41 Charty, a najmä k porušeniu povinnosti odôvodnenia, keďže Komisia bez uvedenia dôvodov nezohľadnila dôkazy predložené zainteresovanými stranami v priebehu vyšetrovania, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia Tercas.

98 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa judikatúry, zásada riadnej správy vecí verejných, pokiaľ je vyjadrením osobitného práva, akým je právo na to, aby boli záležitosti jednotlivca vybavené nestranne, spravodlivo a v primeranej lehote v zmysle článku 41 Charty, musí byť považovaná za pravidlo práva Únie, ktorého cieľom je zveriť práva jednotlivcom (pozri rozsudok zo 6. júna 2019, Dalli/Komisia, T-399/17, neuverejnený, EU:T:2019:384, bod 200 a citovanú judikatúrú).

99 V dôsledku toho možno posúdenie, či bolo konanie Komisie protiprávne, analyzovať len v kontexte osobitného práva vyjadrujúceho zásadu práva na riadnu správu vecí verejných.

100 Z článku 41 Charty vyplýva, že právo na riadnu správu vecí verejných zahŕňa povinnosť administratívy odôvodniť svoje rozhodnutia. Prípadné porušenie povinnosti odôvodnenia je teda potrebné považovať za porušenie normy práva Únie, ktorej účelom je priznanie práv jednotlivcom, v zmysle článku 340 ods. 2 ZFEÚ.

– *O existencii dostatočne závažného porušenia*

101 Žalobkyňa v prvom rade uvádza, že samotné porušenie článku 107 ZFEÚ môže postačovať na konštatovanie existencie dostatočne závažného porušenia, keďže priestor na voľnú úvahu Komisie je v tomto ohľade obmedzený. Podľa žalobkyne Súdny dvor a Všeobecný súd vo svojich rozsudkoch z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i. (C-425/19 P, EU:C:2021:154), a z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), potvrdili, že Komisia sa dopustila vážneho, zjavne nesprávneho posúdenia „skutkových a právnych okolností“ pri uplatnení článku 107 ods. 1 ZFEÚ, pričom porušila judikatúru, ktorá sa na vec vzťahuje. Porušenie je teda dostatočne závažné. Toto porušenie je o to závažnejšie, že Komisia si tiež nesplnila svoju povinnosť odôvodnenia.

102 Komisia s tvrdeniami žalobkyne nesúhlasí.

103 Pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa protiprávneho konania inštitúcie, len také protiprávne konanie inštitúcie, ktoré vedie k dostatočne závažnému porušeniu, môže viesť k zodpovednosti Únie. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že rozhodujúcim kritériom na určenie toho, či je porušenie práva Únie dostatočne závažné, je kritérium zjavného a závažného prekročenia hraníc

stanovených na voľnú úvahu inštitúcie Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 4. júla 2000, Bergaderm a Goupil/Komisia, C-352/98 P, EU:C:2000:361, bod 43, a z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada, C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 30).

104 Cieľom tejto požiadavky dostatočne závažného porušenia práva Únie je zabrániť tomu, aby hrozba povinnosti nahradiť škodu, ktorú údajne utrpeli dotknuté osoby, neobmedzovala schopnosť príslušnej inštitúcie vykonávať v plnom rozsahu a vo všeobecnom záujme svoje právomoci, a to tak v legislatívnej oblasti alebo v oblasti zahrňujúcej rozhodnutia hospodárskej politiky, ako aj vo sfére administratívnych právomocí tejto inštitúcie, a to bez toho, aby jednotlivci museli znášať dôsledky závažných a neospravedlniteľných porušení povinností (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. novembra 2011, Sison/Rada, T-341/07, EU:T:2011:687, bod 34 a citovanú judikatúru).

105 Záver o vzniku zodpovednosti Únie tak umožňuje vyvodiť len také zistenie pochybenia, ktorého by sa za podobných okolností nedopustil primerane prezieravý a starostlivý správny orgán (rozsudok z 10. septembra 2019, HTTS/Rada, C-123/18 P, EU:C:2019:694, bod 43).

106 Najmä je z judikatúry zrejmé, že systém, ktorý vyplynul z judikatúry Súdneho dvora v oblasti mimozmluvnej zodpovednosti Únie, berie do úvahy predovšetkým komplexnosť situácií, ktoré treba upraviť, ťažkosti pri uplatňovaní alebo výklade predpisov a zvlášť mieru voľnej úvahy, ktorú má autor napadnutého predpisu (pozri rozsudok z 28. februára 2018, Vakakis kai Synergates/Komisia, T-292/15, EU:T:2018:103, bod 64 a citovanú judikatúru).

107 Z judikatúry vyplýva, že ak dotknutá inštitúcia má len malú alebo žiadnu diskrečnú právomoc, samotné porušenie práva Únie môže stačiť na konštatovanie existencie dostatočne závažného porušenia. Situácia je však iná, keď má táto inštitúcia širokú diskrečnú právomoc. V takýchto prípadoch je totiž rozhodujúcim kritériom na to, aby sa porušenie považovalo za dostatočne závažné, zjavné a závažné nerešpektovanie obmedzení diskrečnej právomoci dotknutou inštitúciou alebo orgánom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. decembra 2002, Komisia/Camar a Tico, C-312/00 P, EU:C:2002:736, bod 54 a citovanú judikatúru).

108 Treba tiež spresniť, že neexistuje nijaká automatická väzba medzi neexistenciou priestoru na voľnú úvahu dotknutej inštitúcie na jednej strane a posúdením pochybenia ako dostatočne závažného porušenia práva Únie na druhej strane (pozri rozsudok z 23. novembra 2011, Sison/Rada, T-341/07, EU:T:2011:687, bod 36 a citovanú judikatúru).

109 V tejto súvislosti treba najprv uviesť, že pojem „štátna pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ má právny charakter a má sa vykladať na základe objektívnych faktorov. Z tohto dôvodu musí súd Únie v zásade a s ohľadom tak na konkrétne okolnosti sporu, o ktorom rozhoduje, ako aj na technickú povahu alebo zložitosť hodnotení uskutočnených Komisiou, vykonávať celkové preskúmanie, pokiaľ ide o otázku, či opatrenie patrí do pôsobnosti článku 107 ods. 1 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. decembra 2008, British Aggregates/Komisia, C-487/06 P, EU:C:2008:757, bod 111, a z 30. novembra 2016, Komisia/Francúzsko a Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, bod 87).

110 Na druhej strane, ak sú posúdenia Komisie technickej alebo zložitej povahy, pokiaľ ide o to, či opatrenie patrí do pôsobnosti článku 107 ods. 1 ZFEÚ, súdne preskúmanie je obmedzené (pozri rozsudok z 30. novembra 2016, Komisia/Francúzsko a Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, bod 88 a citovanú judikatúru).

111 Okrem toho, aby Súdny dvor určil, či protiprávne konanie inštitúcie Únie predstavuje dostatočne závažné porušenie, je jeho skúmanie samo osebe náročnejšie ako skúmanie v rámci žaloby o neplatnosť, v ktorej sa Všeobecný súd v medziach žalobných dôvodov uvedených žalobcom obmedzuje na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia, aby sa uistil, že Komisia správne posúdila jednotlivé dôkazy, ktoré jej umožňujú vyhlásiť, že sporné opatrenia možno pripísať štátu v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Jednoduché prípady nesprávneho posúdenia a nepredloženie relevantných dôkazov teda nemôžu ako také postačovať na to, aby vzniklo zjavné a vážne prekročenie medzí voľnej úvahy Komisie (pozri v tomto zmysle a analogicky rozsudok z 9. septembra 2008, MyTravel/Komisia, T-212/03, EU:T:2008:315, bod 85).

112 Treba ešte uviesť že Všeobecný súd rozhodol, že schopnosť Komisie v plnej miere vykonávať svoju funkciu regulátora hospodárskej súťaže, ktorú jej zverujú zmluvy, by bola narušená, ak by sa pojem „dostatočne závažné porušenie“ chápal tak, že zahŕňa všetky chyby a nedostatky, ktoré, aj keď vykazujú určitý stupeň závažnosti, nie sú svojou povahou alebo rozsahom cudzie bežnému konaniu inštitúcie poverenej dohľadom nad uplatňovaním pravidiel hospodárskej súťaže, ktoré sú zložité, chúlostivé a pri ktorých sa ponecháva široký priestor pre výklad. Právo na náhradu škody vyplývajúce z konania inštitúcie naopak vzniká, ak sa toto konanie prejaví aktom, ktorý je zjavne v rozpore s právnym pravidlom a vážne poškodzuje záujmy tretích osôb, a nemôže byť odôvodnené ani vysvetlené osobitnými obmedzeniami, ktorým objektívne podlieha služba v rámci bežného fungovania (rozsudky z 11. júla 2007, Schneider Electric/Komisia, T-351/03, EU:T:2007:212, body 122 a 124; z 9. septembra 2008, MyTravel/Komisia, T-212/03, EU:T:2008:315, bod 40, a z 25. januára 2023, Società Navigazione Siciliana/Komisia, T-666/21, neuverejnený, EU:T:2023:20, bod 95).

113 Práve vzhľadom na tieto pripomienky je potrebné posúdiť povahu porušenia, ktorého sa Komisia dopustila v prejednávanej veci, a najmä jeho závažnosť. V tomto ohľade je potrebné zohľadniť zložitosť situácií, ktoré sa majú vyriešiť (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2009, Komisia/Schneider Electric, C-440/07 P, EU:C:2009:459, bod 161).

114 V prejednávanej veci z rozsudkov z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i. (C-425/19 P, EU:C:2021:154), a z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), vyplýva, že pri prijímaní rozhodnutia Tercas Komisia nesprávne uplatnila pojem „pomoc poskytovaná… členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov“.

115 Všeobecný súd a Súdny dvor rozhodli, že nezákonnosť rozhodnutia Tercas vyplýva z pojmového omylu, ktorý je spojený so zámenou podmienky týkajúcej sa pripísateľnosti pomoci a podmienky týkajúcej sa štátnych prostriedkov (rozsudky z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i., C-425/19 P, EU:C:2021:154, bod 63, a z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia, T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167, bod 70). Táto nezákonnosť tiež vyplýva z toho, že táto inštitúcia nepredložila a nepodporila dostatočné dôkazy, ktoré by mohli preukázať, že sporné opatrenie je pripísateľné štátu (rozsudky z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i., C-425/19 P, EU:C:2021:154, bod 67, a z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia, T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167, body 87 až 90). V závere sa v rozsudkoch konštatovalo, že Komisia nesprávne posúdila zohľadnené nepriame dôkazy a dostatočne z právneho hľadiska nepreukázala účasť talianskych orgánov verejnej moci na prijatí predmetného opatrenia a v dôsledku toho ani pripísateľnosť tohto opatrenia štátu v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

116 Hoci Všeobecný súd a Súdny dvor uznali, že Komisia porušila článok 107 ods. 1 ZFEÚ, toto porušenie nie je automaticky „dostatočne závažné“ v zmysle judikatúry uvedenej v bodoch 106 a 107 vyššie. Nesprávne posúdenie, ktorého sa dopustila Komisia a ktoré konštatovali rozsudky

z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i. (C-425/19 P, EU:C:2021:154), a z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), totiž samo osebe nepredstavuje dostatočnú okolnosť na to, aby toto nesprávne posúdenie predstavovalo dostatočne závažné porušenie v zmysle judikatúry citovanej v bode 107 vyššie.

117 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že na zistenie, či opatrenie pomoci prijaté verejnoprávnym podnikom možno pripísať štátu, musí Komisia zohľadniť súbor indícií vyplývajúcich z okolností veci samej a z kontextu, v ktorom bolo toto opatrenie prijaté (pozri rozsudok zo 17. septembra 2014, Commerz Nederland, C-242/13, EU:C:2014:2224, bod 32 a citovanú judikatúru).

118 Nesprávne posúdenie, ktorého sa dopustila Komisia, sa však týka analýzy skutočností použitých na preukázanie toho, že talianske orgány uplatňovali značnú verejnú kontrolu pri vymedzení zásahu FITD v prospech banky Tercas.

119 V rámci prijatia rozhodnutia Tercas bola totiž Komisia povinná, ako to vyplýva z bodov 68 a 69 rozsudku z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), mať k dispozícii súbor nepriamych dôkazov vyplývajúcich z okolností prípadu, aby sa preukázala miera účasti orgánov verejnej moci na poskytnutí predmetných opatrení, ktoré boli poskytnuté súkromnoprávnym subjektom.

120 Treba poznamenať, že Komisia mala uplatniť pojem „štátna pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ v mimoriadne zložitom právnom a skutkovom kontexte, v ktorom opatrenia pomoci poskytol súkromnoprávny subjekt, a teda posúdiť okolnosti a faktory umožňujúce vyvodiť pripísateľnosť opatrenia, skutkový a právny kontext vnútroštátnych opatrení uvedených v rozhodnutí Tercas, účasť zástupcov štátu v rôznych fázach zásahu a verejný mandát udelený FITD.

121 Skutočnosť, že, ako už bolo rozhodnuté, Komisia za zložitých právnych a skutkových okolností z právneho hľadiska v rozhodnutí Tercas dostatočne nepreukázala účasť talianskych orgánov verejnej moci na prijatí predmetného opatrenia, a v dôsledku toho ani pripísateľnosť tohto opatrenia štátu v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ (rozsudky z 2. marca 2021 Komisia/Taliansko a i., C-425/19 P, EU:C:2021:154, bod 84, a z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia, T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167, bod 132), nestačí na to, aby sa toto nesprávne posúdenie považovalo za zjavné a závažné prekročenie hraníc stanovených na voľnú úvahu Komisie.

122 Pochybenie, ktorého sa Komisia dopustila v prejednávanej veci, totiž nie je, v zmysle judikatúry uvedenej v bode 112 vyššie, cudzie bežnému, prezieravému a starostlivému konaniu inštitúcie zodpovednej za zabezpečenie uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže.

123 Komisia sa teda nedopustila dostatočne závažného porušenia článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

124 Okrem toho treba odmietnuť tvrdenie žalobkyne založené na údajnom porušení článku 41 Charty, a najmä povinnosti odôvodnenia, keďže jednak nepredkladá v tomto smere žiadne konkrétne dôkazy, a jednak z napadnutého rozhodnutia ani z rozsudkov z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i. (C-425/19 P, EU:C:2021:154) a z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia (T-98/16, T-196/16 et T-198/16, EU:T:2019:167), nevyplýva, že by Komisia bez uvedenia dôvodov nezohľadnila dôkazy a tvrdenia účastníkov vyšetrovania. Skutočnosť, že Komisia dospela

k iným záverom ako žalobkyňa, nemôže viesť k záveru o porušení povinnosti odôvodnenia. Na základe uvedeného treba dospieť k záveru, že Komisia sa nedopustila ani dostatočne závažného porušenia článku 41 Charty.

125 V dôsledku toho nie je splnená podmienka týkajúca sa existencie dostatočne závažného porušenia, a preto treba konštatovať, že táto prvá podmienka vzniku zodpovednosti Únie nie je splnená.

O existencii príčinnej súvislosti

126 Všeobecný súd považuje za vhodné preskúmať tiež podmienku týkajúcu sa existencie dostatočne priamej príčinnej súvislosti medzi údajne protiprávnym konaním Komisie a údajnou ujmou.

127 Žalobkyňa tvrdí, že došlo k zhoršeniu dôvery klientov v dôsledku toho, že klienti vnímali neistotu týkajúcu sa jej schopnosti úspešne dokončiť proces prevzatia banky Tercas. Podľa žalobkyne je rozhodujúcou príčinnou súvislosťou, berúc do úvahy aj absenciu iných možných sprievodných faktorov, rozhodnutie Tercas, ktoré vnieslo prvok diskontinuity do projektu integrácie banky Tercas a banky Caripe, predpokladanej obchodným plánom na roky 2015 – 2019, čo okrem toho potvrdzujú aj priložené technické správy.

128 Z technických správ vyplýva, že hoci klienti mali veľkú dôveru v zdravie banky, v mesiacoch nasledujúcich po prijatí rozhodnutia Tercas sa prejavil úbytok vkladov a klientov, ktorý v priebehu času pokračoval. Tento jav bol v rozpore nielen s vývojom priamych vkladov žalobkyne v predchádzajúcom období, ale aj s trendom na talianskom bankovom trhu počas rovnakého obdobia.

129 Okrem toho žalobkyňa uvádza, že na rozdiel od veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 30. júna 2021, Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro a i./Komisia (T-635/19, EU:T:2021:394), Komisia zabránila uskutočneniu jej obchodného plánu na roky 2015 – 2019, ktorý bol v čase prijatia rozhodnutia Tercas už schválený vnútroštátnymi orgánmi, čím vznikla neistá a neurčitá situácia, keďže v dôsledku tohto rozhodnutia vnútroštátne orgány ani banka nemohli nadviazať na zásah stanoveným spôsobom, keďže už nemali žiadnu mieru voľnej úvahy.

130 Žalobkyňa dodáva, že žiadny iný faktor, ako je napríklad reforma ľudových bánk, ktorá bola zavedená ako reakcia na problémy týkajúce sa riadenia a štruktúry bankového systému a týka sa právnej formy a riadenia, sankcie uložené riadiacim pracovníkom žalobkyne, účastníctvo týchto pracovníkov na trestných konaniach, straty v účtovnej závierke za rok 2015 a stav platobnej neschopnosti banky Tercas, nemali vplyv na údajnú škodu. Rovnako dokument vypracovaný zo strany Banca d'Italia a predložený Komisiou preukazuje, že ujma, ktorú utrpela žalobkyňa, je pripísateľná rozhodnutiu Tercas.

131 Komisia s tvrdeniami žalobkyne nesúhlasí.

132 V súvislosti s podmienkou príčinnej súvislosti stanovenou v článku 340 druhom odseku ZFEÚ z judikatúry vyplýva, že sa týka existencie dostatočne priamej príčinnej súvislosti medzi konaním inštitúcií Únie a škodou, pričom túto súvislosť musí preukázať žalobca tak, že vytýkané konanie musí byť rozhodujúcou príčinou ujmy (pozri rozsudok z 5. septembra 2019, Európska únia/Guardian Europe a Guardian Europe/Európska únia, C-447/17 P a C-479/17 P, EU:C:2019:672, bod 32 a citovanú judikatúru).

133 Presnejšie, ujma musí vyplývať dostatočne priamym spôsobom z protiprávneho konania, čo vylučuje najmä škodu, ktorá je len vzdialeným dôsledkom tohto konania (rozsudok z 5. septembra 2019, Európska únia/Guardian Europe a Guardian Europe/Európska únia, C-447/17 P a C-479/17 P, EU:C:2019:672, bod 135, a uznesenie z 12. decembra 2007, Atlantic Container Line a i./Komisia, T-113/04, neuverejnené, EU:T:2007:377, bod 40).

134 Je potrebné, aby uvedená škoda bola vytýkaným konaním inštitúcií skutočne zapríčinená. Dokonca aj v prípade možného prispenia inštitúcií k ujme, ktorej náhrada sa požaduje, uvedené prispenie môže byť veľmi vzdialené z dôvodu iných faktorov, a najmä zodpovednosti iných osôb, prípadne žalujúcej strany, najmä pokiaľ ide o rozhodnutia dotknutých podnikov alebo iných hospodárskych subjektov v dôsledku protiprávneho konania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. marca 2010, Trubowest Handel a Makarov/Rada a Komisia, C-419/08 P, EU:C:2010:147, bod 59).

135 Vzhľadom na tieto zásady judikatúry je potrebné určiť, či žalobkyňa, na ktorej spočíva dôkazné bremeno v súlade s judikatúrou uvedenou v bode 132 vyššie, preukázala existenciu priamej príčinnej súvislosti medzi konaním Komisie, konkrétne prijatím rozhodnutia Tercas, a údajne vzniknutou ujmou.

136 V prejednávanej veci žalobkyňa v podstate tvrdí, že rozhodnutie Tercas vydané Komisiou, a najmä rozsiahla medializácia, ktorá po ňom nasledovala, spôsobili zhoršenie dôvery klientov v žalobkyňu z dôvodu neistoty týkajúcej sa jej schopnosti dokončiť proces zlúčenia, v dôsledku ktorého by pohltila banku Tercas, čo spôsobilo stratu vkladov a klientov (ušlý zisk), poškodenie jej dobrej povesti (nemajetková ujma) a vyvolalo náklady na opatrenia na zmiernenie negatívnych dopadov rozhodnutia Tercas (skutočná škoda). To malo byť dôsledkom nesprávneho výkladu pojmu „štátna pomoc“ zo strany Komisie, ktorá sa nesprávne domnievala, že zásahy FITD v prospech banky Tercas predstavujú, napriek ich súkromnoprávnej povahe, opatrenia, ktoré možno pripísať talianskemu štátu a ktoré zahŕňajú štátne prostriedky.

137 Na úvod je potrebné uviesť, že žalobkyňa nerozlišuje svojich klientov od klientov banky Tercas a že neuvádza žiadne konkrétne argumenty, ktoré by umožnili určiť, či strata klientov a priamych vkladov banky Tercas je pripísateľná rozhodnutiu Tercas. Pokiaľ ide o údajne utrpenú ujmu, žalobkyňa sa odvoláva na stratu svojich klientov a priamych vkladov, ako aj na stratu klientov a priamych vkladov banky Tercas a banky Caripe, avšak bez toho, aby presne uviedla hodnoty, ktoré možno pripísať jednému alebo druhému subjektu. Okrem toho netvrdí, že by utrpela hospodársku ujmu v dôsledku vrátenia pomoci, ktoré Komisia neoprávnene požadovala.

138 V tejto súvislosti je potrebné predovšetkým uviesť, že hoci Komisia rozhodnutím Tercas nesprávne požadovala, aby intervenčné opatrenia FITD, ktoré schválila Banca d’Italia v prospech banky Tercas, boli vrátené ako štátna pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, skutočnosťou zostáva, že rozhodnutia klientov žalobkyne, ktoré spôsobili údajnú ujmu, boli prijaté v rámci posúdení a hodnotení, ktoré vykonali so zohľadnením svojich finančných záujmov.

139 Klientom žalobkyne totiž z uvedeného rozhodnutia nevyplývala žiadna povinnosť, keďže z tohto rozhodnutia vyplývalo len vrátenie pomoci. Okrem toho toto rozhodnutie neobsahovalo žiadny prvok, ktorý by mal žalobkyňu vykresliť ako neschopnú prijať alternatívne dobrovoľné intervenčné opatrenia v prospech banky Tercas alebo ktorý by mal znížiť dôveryhodnosť žalobkyne a dôveru jej klientov. Hneď po oznámení rozhodnutia Tercas talianska vláda aj

žalobkyňa naopak uviedli, že sú pripravené dobrovoľné intervenčné opatrenia v prospech žalobkyne s cieľom nahradiť predchádzajúce plánované opatrenia a že preto rozhodnutie Tercas nebude mať žiadne nepriaznivé účinky.

140 V tejto súvislosti treba uviesť, že okolnosti prejednávanej veci sú odlišné od okolností, ktoré viedli k vydaniu rozsudku z 8. novembra 2011, Idromacchine a i./Komisia (T-88/09, EU:T:2011:641, body 60 a 65), ktorý sa tiež týkal štátnej pomoci a v ktorom Všeobecný súd uznal existenciu priamej príčinnej súvislosti z toho dôvodu, že žalobkyňa by neutrpela žiadnu ujmu na svojom imidži a dobrej povesti, ak by Komisia v napadnutom rozhodnutí neuviedla skutočnosti a hodnotenia, ktoré ju menovite vykreslili ako podnik neschopný dodávať výrobky, ktoré by spĺňali platné normy, a plniť svoje zmluvné záväzky.

141 V tejto súvislosti, najmä s odkazom na údajnú nemajetkovú ujmu, treba dodať, že žalobkyňa nepreukázala, že by rozhodnutie Tercas malo negatívny vplyv na jej dobrú povesť. Bez ďalších spresnení sa obmedzuje na tvrdenie, že ide o takýto prípad. Články v tlači, ktoré predložila, naopak informujú verejnosť, že účinky tohto rozhodnutia budú neutralizované alternatívnymi dobrovoľnými zásahmi.

142 Po druhé argument týkajúci sa časovej zhody medzi stratou klientov a priamych vkladov a rozhodnutím Tercas nedokáže preukázať existenciu priamej príčinnej súvislosti. Z tabuľky uvedenej v jednej z technických správ predložených žalobkyňou totiž vyplýva, že počas skúmaného obdobia, od mája 2015 do mája 2016, dochádzalo k postupnému poklesu priamych vkladov, pričom od januára 2016 došlo k ich prudkému pádu.

143 Ako však Komisia zdôrazňuje, toto zhoršenie dôvery klientov žalobkyne mohlo spôsobiť viacero faktorov, čo neumožňuje dospieť k záveru, že toto rozhodnutie je priamou príčinou ujmy udávanej žalobkyňou.

144 V skutočnosti po prvé zo správy Banca d'Italia predloženej Komisiou vyplýva, že nepriaznivé hospodárske výsledky žalobkyne za finančný rok 2015, zverejnené v apríli 2016, v spojení s reformou ľudových bánk zavedenou zákonom č. 33 z 24. marca 2015 (Legge n. 33 del 24 marzo 2015, Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 24 gennaio 2015, n. 3, recante misure urgenti per il sistema bancario e gli investimenti) (GURI č. 70 z 25. marca 2015, supplemento ordinario n. 15), ktorý ukladal premenu právnej formy žalobkyne na akciovú spoločnosť, viedli valné zhromaždenie akcionárov pri schvaľovaní účtovnej závierky za rok 2015 k rozhodnutiu znížiť menovitú hodnotu akcií z 9,53 na 7,50 eura, čo podľa tejto správy Banca d'Italia, ktorú poskytla Komisia, vyvolalo nespokojnosť klientov. V tejto súvislosti treba poznamenať, že rozhodnutie Tercas, prijaté v decembri 2015, nemohlo mať žiadny vplyv na hospodárskej výsledky za rok 2015. Navyše z tej istej správy Banca d'Italia vyplýva, že od roku 2014, kedy žalobkyňa nadobudla banku Tercas, až do roku 2015 sa finančné ukazovatele žalobkyne len zhoršovali.

145 Po druhé z rozhodnutí Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob) (Národná komisia pre obchodné spoločnosti a burzu cenných papierov, Taliansko), ktoré jej boli poskytnuté Komisiou, vyplýva, že v období od novembra 2014 do júna 2015 v rámci vykonaného zvýšenia základného imania žalobkyňa neinformovala investorov o použitej metóde, a stanovila cenu akcií na vyššej úrovni, ako stanovil znalec zodpovedný za jej určenie, v dôsledku čoho sa vedúci pracovníci žalobkyne stali predmetom správnych sankcií a vyšetrovania v trestnom konaní, ktoré sa začalo v roku 2017.

146 Po tretie treba uviesť, obdobne ako Komisia, že skutočnosť, že Tercas bola v kríze, pričom z tohto dôvodu v priebehu októbra 2013 boli začaté rokovania so žalobkyňou, ktorá upísala zvýšenie základného imania banky Tercas (rozsudok z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i., C-425/19 P, EU:C:2021:154, body 15 a 20), mohla mať vplyv na vzťah dôvery medzi žalobkyňou a jej klientmi. V období od decembra 2014 do decembra 2015, t. j. pred prijatím rozhodnutia Tercas, ale po zlúčený banky Tercas a žalobkyne, totiž už žalobkyňa prišla o 4,9 % svojich priamych vkladov.

147 V tejto súvislosti treba uviesť, že zlúčenie banky Tercas so žalobkyňou sa uskutočnilo v júli 2016 a že najväčšie výbery priamych vkladov sa uskutočnili v období od júla do septembra 2016. V dôsledku toho mohlo mať zlúčenie vplyv aj na vzťah dôvery s klientmi žalobkyne.

148 Po štvrté žalobkyňa nevysvetľuje, prečo jej rozhodnutie Tercas bránilo v získavaní nových klientov, keď o dobrovoľnom zásahu, ktorý nahradil zásah FITD v prospech banky Tercas, ktorý nebol týmto rozhodnutím povolený, bolo rozhodnuté už vo februári 2016, teda dva mesiace po rozhodnutí Tercas.

149 Po piate, pokiaľ ide o skutočnú škodu a pokiaľ ide najmä o náklady, ktoré vznikli v dôsledku opatrení na zmiernenie údajných negatívnych účinkov rozhodnutia Tercas, tieto nie sú priamo pripísateľné uvedenému rozhodnutiu. Tieto náklady boli výsledkom rozhodnutí riadiacich orgánov prijatých žalobkyňou. Okrem toho, aj keby tieto opatrenia mohli byť priamym dôsledkom straty klientov a vkladov, z vyššie uvedeného vyplýva, že nebolo preukázané, že by rozhodnutie Tercas predstavovalo rozhodujúcu príčinu týchto údajných strát.

150 Pokiaľ ide okrem toho o tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého existenciu priamej príčinnej súvislosti potvrdzuje rozsudok z 30. júna 2021, Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro a i./Komisia (T-635/19, EU:T:2021:394), treba uviesť, že medzi prejednávanou vecou a vecou, v ktorej bol vydaný uvedený rozsudok, existuje skutková súvislosť. V poslednej uvedenej veci sa žalobcovia domáhali určenia mimozmluvnej zodpovednosti Únie podľa článku 340 druhého odseku ZFEÚ z dôvodu, že Komisia údajne protiprávnym konaním, najmä vyvíjaním protiprávneho nátlaku na talianske orgány, najmä na Banca d'Italia, zabránila záchrane Banca delle Marche, ktorej boli žalobcovia akcionármi a držiteľmi podriadených dlhopisov, čím im spôsobila škodu. Konkrétne údajne Komisia zabránila takejto záchrane zo strany FITD, čo viedlo talianske orgány, a najmä Banca d'Italia ako príslušný vnútroštátny orgán, k začatiu postupu riešenia krízovej situácie Banca delle Marche.

151 V tejto súvislosti Všeobecný súd rozhodol, že stanoviská Komisie, ktoré boli vydané pred začatím konania o riešení krízovej situácie Banca delle Marche, mali len procesnú povahu a pripomínali talianskym orgánom potrebu vopred oznámiť, a nevykonať možné opatrenia pomoci, najmä v prospech práve tejto banky. Tieto stanoviská sa nevyjadrovali ku konkrétnemu opatreniu, pretože žiadne opatrenie ešte nebolo jasne definované alebo oznámené, ani k presnému spôsobu, akým Komisia vykladá pojem „štátna pomoc" v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ v tejto súvislosti (rozsudok z 30. júna 2021, Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro a i./Komisia, T-635/19, EU:T:2021:394, bod 55). Všeobecný súd preto dospel k záveru, že podmienka týkajúca sa existencie príčinnej súvislosti nebola splnená.

152 Je síce pravda, že v prejednávanej veci sa Komisia neobmedzila len na posudzovanie zlučiteľnosti navrhovaného zásahu s právom Únie, ale v skutočnosti prijala rozhodnutie Tercas, v ktorom konštatovala, že predmetné intervenčné opatrenia predstavujú štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, v rozpore s tým, čo tvrdí žalobkyňa, však zo spisu nevyplýva, že by prijatím tohto rozhodnutia Komisia zabránila naplneniu obchodného plánu na roky 2015 – 2019.

153 V dokumentácii sa totiž uvádza, a to aj v technickej správe z 9. júla 2021 predloženej žalobkyňou, že nahradenie tohto plánu obchodným plánom na roky 2016 – 2020 nebolo spôsobené výlučne rozhodnutím Tercas, ale bolo dôsledkom viacerých okolností, ktoré nastali v roku 2015, konkrétne zmeny modelu riadenia, keď pozíciu generálneho riaditeľa (zrušenú) nahradila pozícia povereného správcu; schválenia reformy ľudových bánk, ktorá zahŕňala premenu právnej formy na akciovú spoločnosť; zmeny regulačného kontextu charakterizovaného vyššie uvedeným novým jednotným mechanizmom dohľadu; „zložitým“ a neustále sa meniacim hospodárskym a finančným prostredím; začatím procesu inovácie obchodného modelu.

154 Pokiaľ ide okrem toho o údajnú škodu spojenú s nákladmi na právne poradenstvo vynaložené na konania vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 2. marca 2021, Komisia/Taliansko a i. (C-425/19 P, EU:C:2021:154), a veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 19. marca 2019, Taliansko a i./Komisia (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), z judikatúry vyplýva, že tieto výdavky nepredstavujú ujmu, ktorú by bolo možné nahradiť v zmysle článku 340 ZFEÚ (pozri rozsudok z 8. novembra 2011, Idromacchine a i./Komisia, T-88/09, EU:T:2011:641, body 98 a 99 a citovanú judikatúru). V dôsledku toho nie je potrebné analyzovať, či je v prejednávanej veci u týchto výdavkov splnená podmienka príčinnej súvislosti.

155 Po tretie, pokiaľ ide o dôkazy obsiahnuté v spise, z údajov uvedených v technických správach predložených žalobkyňou nevyplýva, že by predložila dôkazy, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že vytýkané konanie bolo priamou a rozhodujúcou príčinou straty dôvery jej klientov, a teda údajnej ujmy spôsobenej na tomto základe.

156 V prvom rade totiž technická správa audítorskej spoločnosti vychádza z troch úvah. Po prvé rozhodnutie Tercas bolo spôsobilé výlučne alebo prinajmenšom v rozhodujúcej miere vyvolať uvádzanú ujmu z toho dôvodu, že oslabilo dôveru klientov banky a zabránilo realizácii obchodného plánu na roky 2015 – 2019; po druhé v období od mája 2015 do mája 2016 došlo k zníženiu priamych vkladov, ktoré sa časovo zhoduje s rozhodnutím Tercas; a po tretie z údajov poskytnutých žalobkyňou ani z dokumentov „z otvorených zdrojov“ nevyplýva, že by došlo k iným udalostiam, ktoré by mohli spôsobiť údajnú ujmu. Zároveň sa však v tej istej správe uvádza, že časť, a to najmenej 50 % strát, ktoré žalobkyňa utrpela v období od júna 2016 do decembra 2016, bola spôsobená rozhodnutím Tercas. Okrem skutočnosti, že z bodov 144 a 145 vyššie vyplýva, že ujmu udávanú žalobkyňou mohli spôsobiť aj iné udalosti, tieto tvrdenia pozostávajú z úvah všeobecnej povahy a neposkytujú žiadny dôkaz na preukázanie toho, že rozhodnutie Tercas predstavuje priamu a rozhodujúcu príčinu údajnej ujmy v zmysle judikatúry uvedenej v bode 133 vyššie. Okrem toho sa v úvode technickej správy uvádza, že uvedené analýzy sa obmedzujú na ekonomické, účtovné a finančné aspekty a že sa v nich vôbec neuvažuje o príčinnej súvislosti z právneho hľadiska.

157 Okrem toho sa v úvode tejto správy uvádza a viackrát opakuje, že technické analýzy boli vykonané na základe dokumentov predložených žalobkyňou alebo získaných z verejných zdrojov, a to výňatkov z účtovníctva poskytnutých predstavenstvom žalobkyne za obdobie rokov 2015 až 2016; tlačových správ vydaných žalobkyňou; obchodného plánu na roky 2016 – 2020; a údajov o riadení spoločnosti poskytnutých žalobkyňou. Správa dodáva, že tieto analýzy neobsahujú audit podkladov, na základe ktorých boli vykonané.

158 Pokiaľ ide ďalej o technickú správu univerzitného profesora, uvádza sa, že žalobkyňa mala pred začatím vyšetrovacieho konania zo strany Komisie veľmi výhodné postavenie na talianskom trhu. Toto vyšetrovacie konanie, ako aj rozhodnutie Tercas údajne zmenili imidž žalobkyne na trhu, dôveru jej klientov a očakávania rastu. Samotné konanie Komisie spôsobilo stratu klientov

a priamych vkladov, bránilo integrácii banky Tercas a banky Carpise, predpokladanej obchodným plánom na roky 2015 – 2019, a vyvolalo potrebu nájsť iné riešenie na pokračovanie prebiehajúceho projektu integrácie. V tej istej správe sa však tiež uvádza, že účtovná závierka žalobkyne za rok 2015 týkajúca sa obdobia pred rozhodnutím Tercas, vykazovala stratu vo výške 296 miliónov eur a že od konca roka 2016 bolo toto rozhodnutie len jednou z príčin údajnej ujmy. V dôsledku toho je záver, podľa ktorého rozhodnutie Tercas bolo priamou a rozhodujúcou príčinou uvádzanej ujmy, oslabený uznaním uvedených skutočností vo vyššie uvedenej správe. Okrem toho sa v úvode správy jasne uvádza, že informácie, z ktorých správa vychádza, poskytla žalobkyňa bez toho, aby bol vykonaný akýkoľvek audit, a že analýzy sa obmedzujú na hospodárske a finančné aspekty, s vylúčením aspektov právnej povahy.

159 Napokon treba uviesť, že v dôsledku toho uvedené technické správy zohľadňujú len údaje, ktoré poskytla samotná žalobkyňa, bez toho, aby došlo k akejkoľvek kontrole týchto údajov, a neanalyzujú vplyv iných možných príčin údajnej ujmy, vrátane konania žalobkyne, a tak samy osebe nepostačujú na preukázanie, že táto ujma je priamym dôsledkom konania Komisie. Tieto správy teda neposkytujú dôkaz o tom, že by rozhodnutie Tercas bolo priamou a rozhodujúcou príčinou tejto škody.

160 So zreteľom na všetky tieto úvahy nemožno prijať tvrdenia žalobkyne, podľa ktorých údajné protiprávne konanie, ktoré je vytýkané Komisii, viedlo k strate vkladov a klientov tým, že by zabránilo realizácii obchodného plánu na roky 2015 – 2019 a bolo priamou príčinou ujmy, ktorú údajne utrpela. Celkové posúdenie relevantných dôkazov v ich súvislosti totiž umožňuje Všeobecnému súdu dospieť k záveru, že hoci rozhodnutie Tercas mohlo zohrať určitú úlohu pri strate dôvery klientov žalobkyne, táto strata bola vyvolaná aj inými faktormi, a tak toto rozhodnutie nemožno považovať za rozhodujúcu a priamu príčinu údajnej ujmy v zmysle judikatúry uvedenej v bode 134 vyššie.

161 Z toho vyplýva, že žalobkyňa nepreukázala existenciu príčinnej súvislosti medzi údajným protiprávnym konaním Komisie a tvrdenou ujmou.

162 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti treba konštatovať, že podmienky mimozmluvnej zodpovednosti, ktoré sa týkajú existencie dostatočne závažného porušenia na jednej strane a existencie príčinnej súvislosti medzi vytýkaným konaním a uvádzanou ujmou na strane druhej, nie sú splnené.

163 V dôsledku toho je potrebné žalobu zamietnuť bez toho, aby bolo potrebné skúmať podmienku vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Únie, ktorá sa týka existencie skutočnej škody.

O trovách

164 Podľa článku 134 ods. 1 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže žalobkyňa nemala vo veci úspech, je opodstatnené uložiť jej povinnosť nahradiť trovy konania v súlade s návrhom Komisie.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (štvrtá rozšírená komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. Žaloba sa zamieta.

2. Banca Popolare di Bari SpA je povinná nahradiť trovy konania.

da Silva Passos Gervasoni Półtorak

Reine Pynnä

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 20. decembra 2023.

Podpisy